

Vilniaus universitetas
Medicinos fakultetas

STUDENTŲ MOKSLINĖS VEIKLOS TINKLO LXXVI KONFERENCIJA

Vilnius, 2024 m. gegužės 13–17 d.

PRANEŠIMŲ TEZĖS

Leidinį sudarė

VU MF Mokslo ir inovacijų skyriaus

inovacijų specialistas Kristijonas PUTEIKIS ir

administratorė Rima DAUNORAVIČIENĖ

VILNIAUS
UNIVERSITETO
LEIDYKLA

2024

Mokslo komitetas:

doc. dr. Valdemaras Jotautas
dr. Diana Bužinskienė
prof. dr. Violeta Kvedarienė
prof. dr. (HP) Saulius Vosylius
prof. habil. dr. (HP) Gintautas Brimas
Indrė Sakalauskaitė
Laura Lukavičiūtė
dr. Agnė Abraitienė
doc. dr. Jūratė Pečeliūnienė
prof. dr. Vaiva Hendrixson
doc. dr. Ieva Stundienė
prof. dr. Eglė Preikšaitienė
doc. dr. Birutė Zablockienė
prof. dr. Pranas Šerpytis
Artūras Mackevičius

dr. Žymantas Jagelavičius
doc. dr. Agnė Kirkliauskienė
prof. dr. Marius Miglinas
Žilvinas Chomanskis
doc. dr. Kristina Ryliškienė
prof. dr. Vilma Brukienė
doc. dr. Saulius Galgauskas
Andrius Žučenka
doc. dr. Birutė Brasiūnienė
doc. dr. Jaunius Kurtinaitis
prof. dr. Eugenijus Lesinskas
doc. dr. Goda Vaitkevičienė
prof. dr. Alvydas Navickas
doc. dr. Rima Viliūnienė
prof. dr. (HP) Edvardas Danila

prof. dr. Nomedą Rima Valevičienė
Teresė Palšytė
doc. dr. Vytautas Tutkus
doc. dr. Danutė Povilėnaitė
dr. Viktorija Andrejevaitė
prof. dr. Robertas Stasys Samalavičius
dr. Agnė Jakavonytė-Akstinienė
doc. dr. Jurgita Stasiūnienė
dr. Arnas Bakavičius
prof. dr. Gilvydas Verkauskas
prof. dr. Sigitą Lesinskienė
doc. dr. Marija Jakubauskienė
prof. dr. (HP) Janina Tutkuvienė

Organizacinis komitetas:

Kristina Marcinkevičiūtė
Viktorija Rakovskaitė
Austėja Grudytė
Justina Semenkovaitė
Matas Žekonis
Rokas Žekonis
Milvydė Marija Tamutytė
Augustė Senulytė
Miglė Miglinaitė
Rokas Bartuška
Damian Luka Mialkowskyj
Karina Mickevičiūtė
Jovita Patricija Druta
Emilija Šauklytė

Austėja Račytė
Tadas Abartis
Mindaugas Smetaninas
Rafal Sinkevič
Gerda Šlažaitė
Kamilė Čeponytė
Einis Novičenko
Benas Matuzevičius
Gabriela Šimkonytė
Ieva Ruzgytė
Milda Mikalonytė
gyd. rez. Valentinas Kūgis
gyd. rez. Gabrielė Bielinytė
Vėjas Vytautas Jokubynas

Deivilė Kvaraciejūtė
Julija Pargaliauskaitė
Paulius Montvila
Rūta Bleifertaitė
Alicija Šavareikaitė
Julija Kondrotaitė
Gediminas Gumbis
Joana Leščevskaja
Gabrielė Bajoraitė
Augustinas Stasiūnas
Odeta Aliukonytė
Robertas Basijokas
Elvin Francišek Bogdzevič

ISSN 2783-7831 (skaitmeninis PDF)

© Tezių autoriai, 2024

© Vilniaus universitetas, 2024

VAIKAMS IR PAAUGLIAMS SKIRIAMŲ ANTIDEPRESANTŲ ATLIKTŲ TYRIMŲ PAIEŠKA IR ANTIDEPRESANTŲ PAŠALINIS POVEIKIS. LITERATŪROS APŽVALGA

Darbo autoriai. Laura MICEVIČIŪTĖ, IV kursas; Margarita KUBILEVIČIŪTĖ, V kursas.

Darbo vadovas. Prof. dr. Sigita LESINSKIENĖ, VU MF Klinikinės medicinos institutas, Psichiatrijos klinika.

Darbo tikslas. Apžvelgti literatūros šaltinius, susijusius su antidepresantų skyrimo vaikams bei paaugliams tyrimais ir išnagrinėti nepageidaujamas reakcijas.

Darbo metodika. Rengiant literatūros apžvalgą, publikacijų paieška buvo vykdoma PubMed, Medline duomenų bazėse ir informacijos paieškos sistemoje Google Scholar. Naudoti raktažodžiai: Depressive disorder, children, adolescents, antidepressants, side effects. Į sisteminę literatūros apžvalgą buvo įtraukti 2014–2024m. nemokamai prieinami pilno teksto straipsniai anglų kalba. Atlikus paiešką duomenų bazėse buvo rasta 71 publikacija. Peržiūrėjus pavadinimus ir santraukas, atmetus publikacijas, kuriose tiriamoji grupė buvo suaugę arba nesusiję su nagrinėjama tema. Išnagrinėtos 24 publikacijos: klinikiniai tyrimai, literatūros ir sisteminės apžvalgos. Taip pat buvo remiamasi A. Šiurkutės „Klinikinės psichofarmakoterapijos pagrindai“ knyga.

Rezultatai. Nuotaikų sutrikimai yra viena iš labiausiai sekinančių ligų vaikystėje ir paauglystėje. Depresija ir nerimas yra tiesiogiai susiję su didele našta šiai amžiaus grupei visame pasaulyje, nes yra susiję su padidėjusia savižalos ir savižudybių rizika tiek skiriant medikamentinį gydymą, tiek neskiriant. Neretai reikia kompleksinio gydymo kartu su psichoterapija, tačiau prieinamumas medikamentiniam gydymui yra daug didesnis.-

Atlikti antidepresantų tyrimus su vaikais ir paaugliais yra žymiai sudėtingiau nei su suaugusiais, nes reikia nuodugnai ištirti vaisto ir kaip jau naujausiuose tyrimuose įrodyta – genų sąveiką (pvz.: CYP2C19 ir citalopramas, HTR2A genotipas ir fluoksetinas), taip pat didelė dalis tėvų bijo tyrimų šalutinių poveikių ir atsisako dalyvauti arba nutraukia tyrimą negavus rezultatų arba savo nuožiūra nusprendžia baigti gydymą anksčiau. 2004 m. FDA (angl. *Food and Drug Administration*) paskelbė vaistų anotaciją antidepresantams apie labai sunkius šalutinius poveikius, įskaitant savižudybę, vaikams ir paaugliams. Nuo to laiko sumažėjo skiriamų antidepresantų kiekis vaikams bei patys specialistai pradėjo vengti antidepresantų skyrimo vaikams.

Šiuo metu yra didelis trūkumas atliktų tyrimų susijusių su vaikų ir paauglių gydymu antidepresantais, taip pat yra nepasisekusių tyrimų, kurių metu, dėl netinkamos vaisto dozės nebuvo pasiektas norimas efektas arba pasireiškė šalutiniai reiškiniai. Vieni iš dažniausių šalutinių poveikių gali būti iššaukta manija vaikams ir paaugliams, kurių

šeimyninėje anamnezėje yra bipolinis sutrikimas. Jeffrey R Strawn 2016 m. Jungtinėse Valstijose atliktame tyrime parodė, kad 50 proc. vaikų, sergančių arba turinčių didelę bipolinio sutrikimo riziką, patyrė antidepresantų sukelta maniją, o 26 proc. pasireiškė naujai atsiradusių minčių apie savižudybę per 1 mėnesį nuo antidepresantų vartojimo pradžios. Savižudiškam elgesiui atpažinti taikomos įvairios priemonės. Pagal FDA (angl. Food and Drug Administration) pripažinta.: C–SSRS skalė (angl. *The Columbia-Suicide Severity Rating*), kuri naudojama siekiant nustatyti su savižudybe susijusių minčių ir elgesio pasireiškimą, sunkumą ir dažnumą. Pastabėta, kad savižudiškas elgesys dažniau pasitaiko tiems, kurie tokių minčių jau turėjo prieš gydymą arba nutraukė gydymą savo nuožiūra, nelaiku. Pagal literatūros šaltinius, pasitaikantys šalutiniai poveikiai gali būti lengvi: galvos skausmas, pykinimas, silpnumas, kurie atsiranda per pirmas 6 vaisto vartojimo dienas ir dažniausiai pranyksta per 4 dienas nuo simptomo pasireiškimo. Taip pat gali būti vidutinio sunkumo ar sunkūs šalutiniai reiškiniai, kaip manija ar savižudiškas elgesys. Bendras nepageidaujamų psichikos reiškinių skaičius vaikams nustatytas reikšmingai didesnis nei paaugliams (31,7 proc. vs. 23,1 proc., $p < 0,05$). Viena pagrindinių užduočių kuriant vaistus, skirtus vaikams yra dozės nustatymas, o dabar yra didelis trūkumas II fazės tyrimų (dozės nustatymo tyrimų) vaikams ir paaugliams.

Išvados. Nors depresija vaikų ir paauglių amžiuje yra dažnas susirgimas, vis dar nėra pakankamai duomenų kaip skirti farmakologinį gydymą tokiam amžiuje. Viena iš pagrindinių priežasčių yra tyrimų, atliktų su vaikais, trūkumas ir pašalinių poveikių pasireiškimas dėl netinkamo vaisto dozavimo. Šiuo metu daugiausiai duomenų turima apie SSRI grupės antidepresantus. Pasireiškiantys pašaliniai poveikiai dažniausiai būna tokie kaip ir pas suaugusiuosius: galvos skausmas, pykinimas, silpnumas ir yra priskiriami prie lengvų ar vidutinio sunkumo pašalinių poveikių.

Raktažodžiai. Depresija; vaikai, paaugliai; antidepresantai; šalutinis poveikis.